

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. V. De virtutibus & donis Christi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

probant Sancti Patres justos habere gratiam habitualem, idem dici debet de Christo, de quo habetur Actorum c. 10. *Vixit illum Deus Spiritu Sancto & virtute.*

III. *Tam excellens donum & ornamentum non fuit Christi anime negandum.*

Quantumcunque ergo Christus non egerit gratiâ habituali, ut redderetur sanctus, hoc namque infinites perfectiori modo factum fuit per gratiam increatam; cum tamen gratia habitualis sit donum quoddam excellens, nullam involvens imperfectionem, non est cur Christi animæ negetur hoc ornamentum. Deinde cum Christus ad supernaturales actus connaturaliter exercendos habere deberet habitus supernaturales, hi autem ut radicem connaturalem habitualement postulent, debuit ad hoc etiam munus infundi gratia, quæ est ratio sancti Thomæ hic, quæst. 7. art. 1. Corpore, præsertim cum gratia sit peculiari modo semen gloriæ, quam certum est Christum habuisse.

IV. *Gratia habitualis Christi, primo conceptionis instanti infusa.*

Infusa est hæc gratia Christo in primo instanti conceptionis, ut passio quædam unionis, non tamen reddidit Christum intensivè sanctiorem, ob infinitam sanctificationem naturâ præcedentem, nec filium adoptivum, cum non sit data ei ut personæ extraneæ, sed ut naturâ filio.

V. *Certum est Personam Filium gratiam habitualement physicè percipi non in fluxisse.*

Utrum physicè an moraliter solum profluxerit hæc gratia ab unione hypostatica, est difficultas. Inprimis certum videtur personam filii non peculiariter in eam physicè influxisse, alioqui operationes ad extra non essent communes toti Trinitati. De unione autem ipsâ dicit Suarez, & Vasquez non fuisse causam physicam illius, cum causa physica petat semper determinatum effectum quoad speciem & intensionem, & ad eum determinet causam primam, à qua determinatur ad individuationem, unio autem hypostatica non petit determinatè tantam intensionem gratiæ habitualis. Quæ tamen ratio, si gratia hæc ponatur infinita, quoad hoc non tenet.

VI. *An gratia habitualis Christi fuerit infinita, dissident inter se Theologi.*

An verò hæc gratia fuerit infinita, major est controversia. Qui negant infinitum esse possibile consequenter procedunt in præsentem, & asserunt, & si incomparabiliter major fuerit Christi gratia quam gratia hominum omnium & Angelorum, eam nihilominus non fuisse infinitam. Qui tamen dicunt non implicare gratiam infinitam, probabile censent fuisse gratiam & habitus infusos in Christo simpliciter infinitos, & hoc spectare ad dignitatem unionis hypostaticæ. Deinde conformis videtur illi Joannis 3. v. 34, ubi de Christo dicitur: *Non ad mensuram dat Deus spiritum.* Præterea non longo solum intervallo decuit ut Christus reliquos Sanctos in sanctitate excederet; hoc enim Virgini concessum est, sed excessus quivis finitus inter ipsum, & alios nimis videtur exiguus.

VII. *Non subsistit ratio ob quam per Vasquez asseritur Christi gratiam non fuisse infinitam.*

Solum noto, fundamentum cui innititur Vasquez hæc. Disp. 46 cap. 2. ad negandam infinitatem possibilem, in gratiâ, licet eam concedat in quantitate & numero, non subsistere; sequeretur enim, inquit, hominem habentem gratiam infinitam nihil posse mereri, nec fieri gratiorem cum augeri in illo gratia non possit. Sed contrâ: quia saltem gratior & sanctior esse posset accidentaliter per gratiam actualem, seu actus ipsos bonos in gratiâ cehitos, sicut fuit Christus, qui tamen in gratiâ habituali non crevit. Deinde si haberet gratiam infinitam, & infinitum augeri non possit, quid incommodi si nihil mereri possit, sicut si haberet omnem gratiam possibilem. Præterea, Christus juxta probabilem sententiam non auxit

habitus virtutum naturalium per continuum earum exercitium, quia habuit habitus illos in summo per accidens infusos.

Tertiò dico, Gratiam, etiamsi infinitè intensa sit, posse adhuc augeri; admisso enim infinito, non puto negari posse unum posse esse majus alio, unde addi poterit novus gradus à Deo præcedentibus, & adhuc augeri infinites in infinitum, quod etiam admittendum multi putant in infinito magnitudinis. Unde & gratia Christi, licet statuatur infinita, potest augeri; de facto tamen, non est aucta, ac proinde illud Luca 2. ubi dicitur Christus profecisse gratiâ & sapientiâ apud Deum & homines, intelligi debet, ut explicat S. Thomas, Christum exterius per opera tam circa Deum quam circa homines gratiam suam magis manifestasse, idque non judicio solum hominum, sed Dei.

VIII.

Non est negandum posse unum infinitum esse majus alio.

SECTIO QUINTA.

De virtutibus & donis Christi.

DIXIMUS Christum habuisse gratiam habitualement, nunc de aliâ gratiâ agendum est, nempe de auxiliante, quæ dividi solet à Theologis, ut in materiâ de gratiâ vidimus in excitantem & adjuvantem: illa est illuminatio quædam supernaturalis alliciens voluntatem ad bonum, quæ tamen fortè in Christo non fuit alia, quam scientia supernaturalis infusa, quæ semper erat actualis in Christo. De adjuvante hic est sermo, quæ vel est auxilium extrinsecum, vel habitus & virtutes supernaturales, quæ dant esse simpliciter, sicut habitus acquisiti esse facilè, quibus verisimilius est adjutam fuisse animam Christi in operando, quam per auxilium solum transiens. De his ergo virtutibus quærimus quænam ex iis fuerint in Christo.

I.

Sermo in præsentem est de gratiâ auxiliante.

Difficultas præcipua est de tribus, *Fide, Spe, & Penitentia.* Fidem communiter negant omnes cum sancto Thoma fuisse in Christo, quia pugnat cum visione beatificâ, sicut ob similem repugnantiam destructa vel impedita est subsistentia propria, ex unione ad divinam. Deinde in patriâ ut ait Apostolus evacuanda est Fides. Ratio est, Fides siquidem & visio pertinent ad constituendos status, viatoris scilicet & comprehensoris, etsi divinitas simul esse possint. Quæ de re fusè dictum est supra Disp. 19. sect. secundâ.

II.

De Fide, Spe, & Penitentia præcipua procedit difficultas.

De habitu piæ affectionis idem affirmant nonnulli, alii reperiri eum dicunt in Christo & beatis, quia licet primariò ordinetur ad Fidem, & consequenter videatur, illâ sublatâ debere similiter tolli, cum tamen maneat aliquis illius actus, saltem conditionatus, nempe affectus obediendi Dei, si daretur occasio, non est inquit, cur non ponatur principium hujus actus intrinsecum, & permanens. Quæ videtur esse mens Divi Thomæ hic, ad secundum ubi etsi Fidem Christo negat, ait tamen ex parte voluntatis fuisse in eo quicquid ad obedientiam vel meritum Fidei pertinet. Quam etiam sententiam secutus sum supra Disp. 19. sect. 2. finè.

III.

Probabile est habitum piæ affectionis in Christo reperiri.

Quoad habitum Spei, fuerit in Christo necne, pendet à peculiari naturâ & ratione tendendi hujus virtutis, cujus discussio non est hujus loci: licet ergo præcipuus actus Spei sit gloria, & Dei visio respectu cujus non habuit actum Spei Christus, cum à primo instanti conceptionis fuerit

IV.

Quid censendum sit de habitu Spei in Christo.

Ejusdem virtutis est desiderare bonum abiens, & de eodem jam obtento gaudere.

comprehensor, alios tamen actus circa beatitudinem elicere potuit procedentes ab habitu Spei, qualis est gaudium & fruitio de bono illo jam possessio, cum ejusdem virtutis sit, desiderare bonum abiens, & de eodem jam obtento gaudere, sicut propterea in Christo, etiam post resurrectionem, ponunt Theologi pietatem & fortitudinem, quia potuit adhuc habere actum per modum simplicis affectus & gaudii circa earum honestatem. Circa gloriam corporis, utrum Christus illam proprie speraverit, & Sancti suam resurrectionem, late dictum est supra disp. 32. sect. 6. & 7. ubi utrum vel actus, vel habitus Spei reperitur in beatis.

Quid existimandum in Christo circa habitum penitentia.

V. Tandem circa penitentiam non potuit Christus elicere primarium ejus actum, qui est dolere de peccato proprio, alios tamen secundarios elicere potuit, nempe gaudium de peccato non commissio ob gravitatem divinæ offensæ in peccato relucens, detestari etiam potuit peccatum secundum se, quod graves Theologi dicunt spectare ad penitentiam: hoc autem sufficit ut habitus penitentia ex naturâ rei in eo perscrutari possit.

Communis Theologorum sententia in Christo fuit virtutes naturales acquisitas.

VI. Utrum Christus habuerit virtutes naturales acquisitas dubitant aliqui, dicunt enim dedecere Christum tam humilem operandi modum. Communis tamen Theologorum sententia has Christo virtutes tribuit: ita Suarez, Vasquez, & alii. Ratio est: Licet enim summus ille amor ortus ex visione beatificâ, quo perpetuò vivo quodam impetu ad omne bonum impellebatur, & consequenter summoperè facilitabatur, præsertim cum in Christo non esset peccati fomes, nec inordinati motus ulli contra rationem insurgere potuissent, ad opus quodvis exercendum sufficeret, cum tamen Christus sit capax actuum harum virtutum, non est cur etiam earum habitus ipsi non infundantur, cum sint principium maximè proportionatum illorum actuum, & facilitatem etiam aliquam dent in suo genere. Deinde honestatem quandam & pulchritudinem naturalem animæ tribuunt, Christus autem nullo genere honestatis carere debuit.

Ad finem etiam naturalem debet Christus esse bene dispositus.

VII. Tertiò: Quia debebat Christus non solum esse bene dispositus in ordine ad finem supernaturalem, quod habet per virtutes infusas, sed etiam ad naturalem, & regulam rationis humanæ, quod habet per acquisitas; Christus enim non solum erat civis & domesticus Dei, sed humanæ etiam politia, & consequenter etiam ad eam decebat ut rectè esset dispositus.

Virtutum omnium moralium habitus fuerunt in Christo.

VIII. Hæ autem virtutes sunt morales omnes, quas & habuit Christus, & earum actus exercuit, etiam liberalitatis & magnificentia; illius in parvis elemosynis in re sua tenui, in quâ maximè elucet liberalitas, summâ animi promptitudine largiendis; hujus, magnanimum se, (munificentia enim magnanimitatis species censetur) in magnis divitiis & honoribus contemnendis; utriusque, in donis spiritualibus tam copiosè in omnes profundendis. Prudentiam etiam naturalem habuit, utpote cujus actum voluntas ad has virtutes eliciendas connaturaliter requirit, nec enim ad actum naturalem excitari connaturaliter potest voluntas à cognitione supernaturali, cum sint diversi ordinis.

Virtutes habet Christus primo.

IX. Has ergo per accidens habuit infusas primo conceptionis instanti. Primò, quia primus Adam eas habuit primo suæ productionis tempore, ergo etiam secundus Adam, quem decuit

habere eas semper in gradu heroico. Deinde aliquando infundi saltem aliqua debebant, incredibile enim est, ut ait Suarez, habuisse Christum præsentem materias omnium virtutum, ut sic perfectissimis actibus acquireret eminentissimum earum gradum. Quo verò tempore inceperit eas exercere, à questione illâ pender, utrum scientia acquisita Christi penderet à conversione ad phantasmata, de quo postea.

X. Quoad dona, quamvis omne datum optimum, & omne donum perfectum descendens à Patre luminum, donum Spiritus Sancti vocetur, donorum tamen nomine intelliguntur extima quadam gratia beneficia, quibus nobiliori quodam modo aguntur justî à Spiritu Sancto, & sunt promptè mobiles, posita inspiratione divinâ ad egregios quosdam virtutum actus altiori modo præstandos. Septem ergo dona Spiritus Sancti in Christo fuisse probat locus ille Isaia 11. vers. 2. *Requiescet super eum Spiritus sapientia & intellectus, &c.* Vox autem illa *requiescet*, significat, non auxilium transiens, sed habitum permanentem.

XI. Difficultas tantum est de dono Timoris, quod quidem in Christo non fuit in quantum servilis, seu ut dicit fugam mali alicujus imminenti, five culpæ, five pœnæ: fuit tamen in Christo timor reverentialis, qui est motus submissionis & reverentia erga summam Dei eminentiam, quo quis refugit investigare mirabilia ejus, & usurpare illius excellentiam. De hoc timore Luca 7. vers. 16. dicitur: *Accepit autem omnes timor & magnificentabant Deum.* & cap. 5. vers. 26. cum vidissent miracula Christi dicitur: *Repleti sunt omnes timore dicentes, quia vidimus mirabilia hodie.* Sed de dono timoris, quid sit, quos actus habeat, an & quomodo reperitur in beatis, &c. fuscè dictum est supra Disput. 33. sectione nonâ, & decimâ.

XII. De gratiis gratis datis, quæ ideo tales dicuntur, ut ait Sanctus Thomas art. 7. quod personæ alicui ad utilitatem aliorum conferantur, ut sunt gratia sermonis, sanitarum, miraculorum, &c. ut certum docent Theologi fuisse in Christo. De Prophetia est aliqua difficultas, tum quia Apostolus dicit evacuatum iri in cælo, Christus autem semper fuit beatus. Omnes tamen admittunt prophetiam in Christo, cum frequenter in Scripturis sacris propheta nuncupetur. Prophetia ergo licet communiter cum obscuritate aliqua conjungatur, non tamen illam necessariò in conceptu suo involvit, sed solum est notitiâ certâ eorum quæ à sensibus, loco & tempore sunt remota per quod satisfecit testimonio Apostoli. Quod verò Christus dictus sit plus quàm Propheta, solum arguit perfectiori modo res illas arcanas cognovisse Christum quàm communiter eas norunt Propheta, vel fuisse eum Prophetarum Dominum.

XIII. Beati verò non sunt Propheta, licet clarè norint mysteria à sensibus loco & tempore remota, quia quamvis id habeant quòd in recto dicit prophetia, in obliquo tamen connotat ut ea quis prædicat, quæ distant communiter ab iis quibuscum versatur; cognitio enim hujusmodi arcanorum non superat conditionem status beatitudinis, ut bene Tannerus hic, Disputatione primâ, quaestione quintâ, numero 53. sicque in Christo involvit statum vioris, unde in cælo jam non censetur proprie & adequatè Propheta: quamvis hoc non improbabiler negari possit.

XIV. De gratia capitis in Christo, respectu Angelorum & hominum diximus supra disp. 46. sect. 4. hic solum noto, cum Sanctus Thomas q. 8. a. 5. dicit gratiam capitis in Christo esse gratiam habituales, non esse hoc intelligendum de gratia habituali per se sumpta, sed ut conjuncta cum gratia unionis, cui proprie videtur tribuenda hæc dignitas.

Respectu damnatorum non est caput Christus, ut ait S. Thomas quest. 8. art. 3. corpore: respectu vero rerum insensibilium est potius Dominus, quam caput, sicut Regem nullus vocat caput respectu lapidum, sed solum respectu subditorum, cum caput in conceptu suo dicat potestatem imperandi.

XV. An Christus sit caput damnatorum, & rationis insensibilium.

DISPUTATIO QUINQUAGESIMA SECUNDA.

De Scientia Christi.

SECTIO PRIMA.

Quædam breviter notantur circa scientiam Christi increatam.

I. In Christo quatuor sunt scientiarum genera.

UATUOR scientiarum genera in Christo statuunt Theologi, increatam, visionis, Infusam, & Acquisitam, seu Experimentalem. Quoad increatam licet certum sit fuisse in Christo, cum sit ipsa natura divina, quæ unita fuit humanitati ut supra vidimus, non tamen de eâ hic disputant Auctores, cum non reddat animam Christi intelligentem ut docent omnes contra Hugonem Victorinum; ad hoc enim deberet esse forma eam informans.

II. Quævis Christi anima sua subsistere possit subsistentia increata, non tamen intellectio increata intelligere.

Nec valet argumentum à paritate, potest anima Christi subsistere per subsistentiam increatam, ergo & per intellectioem increatam intelligere. Negatur enim consequentia, tum ob rationem dictam, tum quia ut forma vel quasi forma det effectum suum formalem, accedere alteri debet sub eâ ratione, sub quâ est incompletum, sed humanitas non est incompleta substantialiter, nisi in ordine ad subsistentiam, ergo. Præterea, subsistentia ex conceptu suo est tantum terminus; definitur enim esse ultimus terminus nature, ergo potest suppleri ab aliquo quod non est forma. Deinde intellectio divina non est vitalis respectu animæ Christi, ut diximus Disputatione præcedente sectione primâ. Nec etiam ex eo quod Deus supplere possit vicem speciei impressæ sequitur posse eum supplere expressæ; species enim impressa solum concurrat effectivè; cum ex conceptu suo sit semen objecti, & consequenter concursus ejus est ex natura suâ extrinsecus, concursus autem speciei expressæ est intrinsecus per modum formæ, Deus autem esse forma non potest, sicut nec subjectum; hoc enim in eo argueret incompletionem & potentialitatem.

SECTIO SECUNDA.

De scientia beatâ Christi.

I. Unum in Christo Mo-

MONOTHELITÆ, ut consequenter in suo errore procederent, sicut unam tantum R. P. Comptoni Theol. Schol. Tom. II

in Christo statuebant voluntatem, ita similiter unum solummodo dicebant in eo esse intellectum, & ut hominem nihil illum intellexisse asseriebant, sed tantum ut Deum: qui tamen error ex mille Scripturæ sacræ locis aperte refellitur in quibus Christo ut homini tribuitur scientia: cum etiam Christus orasse dicatur, manifestum est habuisse cognitionem illi naturæ proportionatam quæ orabat. Tandem in sexta Synodo act. 4. definitum est Christum habuisse tum divinum, tum humanum intellectum & voluntatem his verbis: *Constemur in Christo omnia duplicia, quæ ad naturas pertinent: duas naturas ejus predicamus, & unamquamque proprietates naturales habere confitemur, divinam omnia quæ divina, humanam omnia quæ humana sunt absque ullo peccato.* Quibus verbis aperte docet Concilium Christum ut hominem habuisse scientiam propriam naturæ humanæ, & consequenter creatam, de qua in præsentem est sermo.

nehilic potest esse intellectum, eumque ut hominem nihil intellexisse asseriebant.

Supponenda hic in primis circa scientiam beatam ea quæ Christo cum reliquis beatis sunt communia, nempe indigere ad illam lumine gloriæ, posse per ipsam videre creaturas in Deo, posse aliquas videri non visis aliis, &c.

II. Quædam hic circa scientiam beatam sunt supponenda.

Secundo circa hanc scientiam supponendum, fuisse, ut passionem unioni debitam, intusam animæ Christi primo conceptionis instanti, quod probatur communiter ex illo Joannis primo, *Deum nemo vidit unquam, Unigenitus qui est in sinu Patris ipse enarravit, &c.* ubi sermonem esse de Christo ut homine exinde constat, quia cum loqueretur ut homo, locutio oriri debebat à voluntate & notitiâ sibi proportionatâ. Fuit autem hæc scientia in Christo longè perfectior quàm omnium Sanctorum, etiam simul sumptorum. An verò infinita, eodem modo loquendum quo supra locuti sumus de gratiâ habituali.

III. Scientia beatâ Christi anima primo conceptionis instanti fuit infusa.

Quod ergo in præsentem disputant Theologi est an Christus per scientiam beatam formaliter viderit in Deo futura omnia, præterita, & præsentia, seu ea quæ Deus videt scientiâ visionis. Quæ in re communis est pars affirmativa cum S. Thomæ quest. 10. art. 2. corpore. Varia ad hoc probandum Scripturæ sacræ testimonia congerit Bellarminus tom. 1. controversiâ 2. de Christo lib. 4. cap. 2. quæ licet probabilitate non careant, omnino tamen efficacia non sunt.

IV. Christus per scientiam beatam videt quicquid Deus videt per scientiâ visionis.